

מאלו עליו, לא נחשב שעברו עליו מ' יום בלי יסורים.

תניא, רבי אליעזר הגדול אומר: אלמלי [אילו היה] בא הקב"ה עם אברהם יצחק ויעקב בדין, אין⁽⁷⁵⁾ יכולין הם לעמוד מפני תוכחה שהיה מוכיחם! שנאמר: ועתה התיצבו ואשפטה אתכם לפני ד' את כל צדקות ד' אשר עשה אתכם ואת אבותיכם, שאף עמהם עשה צדקה, שלא נתוכח עמהם בדין — רש"י שבעין יעקב. [ורבינו גרשום ומהרש"א פירשו: שכל מה שעשה ד' לאבותיכם, "צדקות ד'" הוא, ולא מן הדין].

מאי דכתיב [רש"י]: זה "דור דורשיו" מבקשי פניך יעקב סלה, ומקיש דור לדורשיו, [כלומר: לפי הדור כך דורשיו, דהיינו מנהיגו — רבינו גרשום]?

פליגי בה רבי יהודה נשיאה ורבנן בהיקש זה. חד אמר: דור לפי פרנס, וחד אמר פרנס לפי דורו, כמבואר בהמשך.

למאי הלכתא נאמר שכדור כן דורשיו: **אילימא למעליותא** ולענין חסידות, וחולקים בזה: דמר שאמר פרנס לפי דורו, סבר: אי מעלי דרא [אם הדור חסיד] מעלי פרנס [אף הפרנס חסיד]. ומר שאמר דור לפי פרנס, סבר: אי מעלי פרנס [אם הפרנס חסיד] מעלי

דרא?! אי אפשר לומר כך, דהא איכא צדקיה דהוה מעלי [שהיה פרנס חסיד] ודריה לא הוה מעלי, הרי שאין הדור לפי הפרנס. והא מצאנו גם את יהויקים, דלא הוה מעלי, ודריה הוה מעלי, הרי שאין הפרנס לפי הדור, וקשה על שניהם!

והמקור לזה שאמרנו שצדקיהו חסיד היה ודורו לא, ויהויקים היה דורו חסיד והוא לא: דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מאי שנא דכתיב ביהויקים וצדקיהו לשון "בראשית", דכתיב: "בראשית" ממלכות יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה, וכתיב: "בראשית" ממלכת צדקיהו מלך יהודה [רש"י]? ביקש הקב"ה להחזיר את העולם לתוהו ובוהו בימי יהויקים בשביל יהויקים, כיון שנסתכל בדורו של יהויקים נתישבה דעתו. וביקש הקב"ה להחזיר את העולם לתוהו ובוהו בימי צדקיהו מפני דורו של צדקיהו, כיון שנסתכל בצדקיהו נתישבה דעתו, ומאחר שביקש הקב"ה להפוך מעשה בראשית בימיהם, לכן כתוב בהם "בראשית".

ואם כן אי אפשר לפרש "כדור כן דורשיו", לשבח.

ומפרשין לה: אלא לענין תוקפא [כעס] וניחותא [נוח לרצות] הוא דקאמרינן שכדור כן⁽⁷⁶⁾ דורשיו.

הדרן עלך יש בערכין

שאפילו האבות לא היו יכולים לעמוד בדין, ולכן כל אדם צריך להזדכך ביסורים.

76. פירש המהרש"א שבדור שהאנשים קשים זה לזה מעמיד להם הקב"ה פרנס עז וקשה, ואם

75. השפת אמת מבאר שייכות מאמר זה למאמר הקודם, שלכאורה קשה מדוע צריך האדם לסבול יסורים כל ארבעים יום, וכי אין צדיקים שנקיים מחטא. ועל זה הביאו את דברי רבי אליעזר הגדול